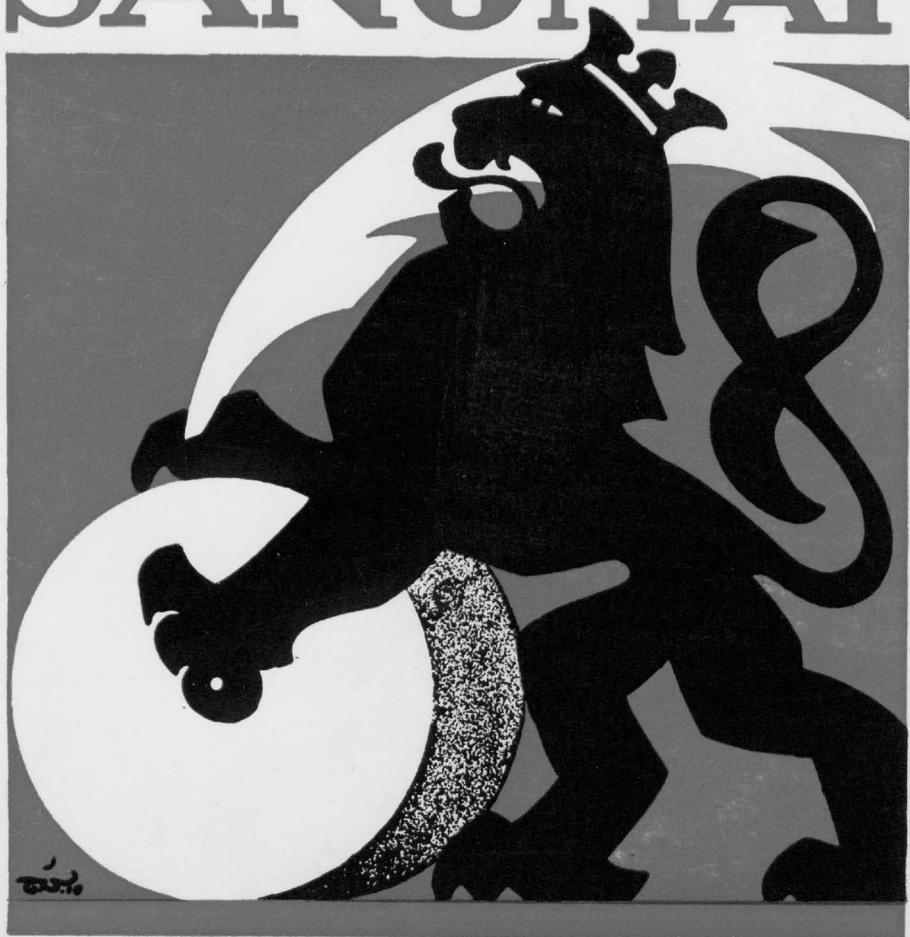

HELSINGIN SANOMAT

Sanoma
Osakeyhtiön
toimintakertomus
vuodelta
1968

**SUOMEN ENIMMIN
LÄVINNYT LEHTI**

Kansi:
Taiteilija Topi Vikstedtin ehdotus
Helsingin Sanomien
liikemeriksi

Sanoma Osakeyhtiön
Toimintakertomus vuodelta 1968

1968

Tommy Oskay

Tommy Oskay

Yleinen taloudellinen tilanne Suomessa

Maamme taloudellista kehitystä leimasi osittainen lama. Tuotannon kasvu oli edelleen varsin vähäistä. Kansantuote nousi n. 2 % ja teollinen tuotanto n. 3 %. Työllisyysaste oli jatkuvasti sängen huono.

Valtiovallan ja etujärjestöjen välinen vakauttamissopimus aikaansai sen, että kustannustason nousuvauhti selvästi hidastui. Elinkustannusindeksi nousi 6 % (ed. vuonna 7 %) ja viimeisellä vuosipuoliskolla tapahtui vain 1 %:n nousu.

Vakauttamissopimukseen liittyi jokseenkin täydellinen hintasäännötely ja hintaviranomaiset ovat yleensä hylänneet kaikki hinnankorotusanomukset lukuun ottamatta aivan merkityksettömiä. Poikkeuksen tekevät maataloustuotteet, joiden hinnankorotuksista sovittiin jo vakauttamissopimuksen yhteydessä.

Kustannustoiminta ja graafinen teollisuus maamme talouskuvassa

Vuosia jatkunut lamakausi on painanut leimansa kustannustuotteiden, erityisesti aikakauslehtien, markkinointimahdollisuuksiin. Kun ihmisten on pakko supistaa menojaan, kohdistuvat supistukset tietenkin ensimmäiseksi vähemmän välttämättömiin tuotteisiin. Niinkään on mainonnalla ja siten lehtien ilmoitustuloilla taipumus supistua lamakausien aikana.

Graafisen teollisuuden osalta on todettava, että maamme painokapasiteetti, erityisesti kohopainojen osalta, on ilmeisesti liian suuri. Tästä johtuu, että kilpailu työstä on jatkuvasti kiristynyt ja kun alalla kiinteät kustannukset ovat sängen suuret ja laskentatoimi ilmeisen kehittymätöntä, on kilpailu vienyt lähes hillittömään hintakilpailuun. Näin ollen on alan kannattavuus heikentynyt merkittävästi. Maamme graafisen teollisuuden tuotannon arvo oli vuonna 1968 edellisen vuoden arvoa pienempi.

Kustannustekijöistä kaksi suurinta, paperi (sanomalehtipaperi p. l.) ja palkat, kallistuivat vuoden aikana huomattavasti. Muun painopaperin kuin sanomalehtipaperin hinta nousi vuoden alussa 6,5—14,0 % ja palkkoja korotettiin seuraavasti:

Kattomaalaus Ludviginkadun yleisöpalvelutilassa

Kirjatyöntekijät 1. 3. 68 vähimmäispalkat 4 %, henkilökohtaiset palkat 3 % ja 6. 9. 68 vähimmäispalkat 4 % ja henkilökohtaiset palkat 3,5 %.

Toimittajat 1. 1. 68 2,8 %, 1. 3. 68 4 % ja 1. 9. 68 3,5 %.

Konttoristit 1. 1. 68 5,9 % ja 1. 6. 68 3,5 %.

Graafisen teollisuuden työajan lyhennys 40 tuntiin vuoden alussa merkitsi tietenkin myös melkoista kustannusten lisäystä.

Hinta- ja palkkaneuvosto hylkäsi anomukset lehtien tilaus- ja ilmoitusmaksujen korotuksiksi. Yhtiömme ei kuitenkaan ollut anojien joukossa, koska hinnat oli korotettu ennen vakauttamissopimuksen voimaan astumista.

Sanoma Osakeyhtiön vuoden 1968 toiminnan yleisnäkökohdat

Kuluneen vuoden huomattavin organisatorinen tapaus yhtiössämme oli Viikkosanomat Oy:n sulautuminen Sanoma Osakeyhtiöön. Yhtiöt toimivat koko vuoden yhdessä, vaikka virallinen sulautuminen tapahtui vasta vuoden loppupuolella. Edellisenä vuonna aloitettu siirtyminen uuteen hallinto-organisaatioon astui voimaan vuoden alussa, jos kohta eräiden uusien osastojen perustamista säästäväisyssyistä viivytettiin tai lykättiin tulevaisuuteen.

Leimaa antavana piirteenä toiminnalle oli voimakas pyrkimys taloudellisuuden parantamiseksi. Kuten tilasto-osasta selviää, väheni toimenpiteiden tuloksena henkilökunnan määrä kun otetaan huomioon Viikkosanomat Oy:n fuusio. Helsingissä lopetettiin 9 sivukonttoria ja maaseudulla 3. Lisäksi muutettiin maaseudulla 19 haarakonttoria asiointistoiksi. Ilta-Sanomien kotiinkanto lopetettiin muualla paitsi Helsingin kerrostaloalueella ja näin menetetty tilaajakanta korvattiin tehostetulla irtonumeromyynnillä. Lisäksi lopetettiin Helsingin Sanomien lentokuljetus Pohjois-Suomeen ja korvattiin se postilaitoksen yhteiskuljetuksella; eräiden määräaikojen muutosten avulla saatiin aikaan, ettei lehden saapuminen pohjoiseen juuri hidastunut.

Se, että taloudellisuuspyrkimykset myös onnistuivat, käy ilmi loppuvuoden tuloksen paranemisesta alkuvuoteen verraten.

Vuoden aikana valmistui Kiinteistö Oy Helsingin Uudenmaankatu 16—20, jossa yhtiömme omistaa kellarikerroksen ja yhden toimisto-

Sanoma Osakeyhtiön opiston
1. kurssin priimus Seppo Kievari
saa todistuksensa

kerroksen. Kellarikerrokseen sijoittui kuljetusosasto, joka näin sai keskustasta riittävät autojen säilytys- ja huoltotilat. Sanomalan osalta jatkuivat suunnittelutyöt lähinnä asemakaavan osalta.

Toimitusryhmä

Helsingin Sanomat, säilyttäen perinteellisen yleislinjansa poliittisissa ja yhteiskunnallisissa kysymyksissä, pyrki erityisesti keskittymään lehden ulkoasuun pitkällä tähtäyksellä. Ilta-Sanomat on jatkuvasti pyrkinyt lisäämään uutisnopeuttaan ja keskittymään Helsingin ja Etelä-Suomen markkina-alueen lukijapiiriin.

Viikkosanomat muutti vuoden loppupuolella kokoaan painatuskustannusten pienentämiseksi ja siinä yhteydessä sen toimituksellinen linja tutkittiin perusteellisesti ja aloitettiin kehittäminen tutkimuksen antamien suuntaviivojen mukaan.

Me naiset -lehdessä tapahtui elokuussa päätoimittajan vaihdos, jolloin maisteri Helena Ahti nimitettiin lehden päätoimittajaksi.

Kodin Kuvalehden toimituksellinen linja on osoittautunut ilmeisen onnistuneeksi päätellen lehden levikin huomattavasta noususta vuoden aikana.

Purje ja Moottori -lehti laajensi vuoden aikana toimintakenttäänsä siten, että sen piiriin sisällytettiin kaikki vesielementtiin liittyvät vapaa-ajan vieton eri muodot. Täten pyrittiin laajentamaan lehden mahdollisuuksia markkinoilla.

Aku Ankka -lehti jatkoi entistä linjaansa. 1. 2. 68 astui virkaan uusi päätoimittaja, maisteri Alli Peltonen.

Radio-TV-Viikko-lehti päätettiin lopettaa 31. 12. 68.

Erillisenä ryhmänä toimiva Valitut Palat jatkoi entistä toimintatapaansa. Kansa taisteli — miehet kertovat -lehteä toimitettiin edelleen sen kustantajan Sotamuisto-yhdistys r.y:n toimesta ja yhtiömme hoiti lehden markkinoinnin kuten aikaisemminkin.

Kirjatoimitus on saattanut julkaisukuntoon seuraavat kirjat:

- "Veneenohjaajan käsikirja", mikä ensin julkaistiin artikkelisarjana Purje ja Moottori -lehdessä. Mainittakoon, että kirja kuuluu nyt pakollisten katsastusvarusteiden joukkoon.
  - Sarjakuvakirja "Älä jännitä, Jaska Jokunen".
  - "Kodin Kuntokoulusta" otettiin uusi painos.
- Valitut Palat julkaisi "Suuren Matkakirjan".

Graafinen ryhmä

Kuten edellisessä vuosikertomuksessa todettiin, sai graafinen ryhmä ensimmäisenä uuden hallinto-organisaationsa toimintavalmiiksi. Näin ollen se on ehtinyt pisimmälle rationalisointityössään. Vuoden aikana

lopetettiin autokorjaamon toiminta ja rationalisointiosasto sekä tuotantosunnitteluosasto pääsivät aloittamaan toimintansa. Huolimatta vuoden alussa tapahtuneesta 40 tunnin työviikkoon siirtymisestä on ryhmän henkilökuntaa voitu supistaa kaikkein voimakkaimmin. Tuloksen saavuttamista on auttanut muutaman vuoden takaisten suurten koneinvestointien tehokas käyttööntulo. Voimakkaimmin kasvoi tuotanto kohopainossa. Lehtipainon tuotannon kasvulle asettaa rajoituksensa latomo. Offsetpainon tuotanto laskee jonkin verran, koska omien aikakauslehtien levikkien pienentymisestä aiheutuneita vähennyksiä ei täysin saatu korvatuiksi uusmyynnillä.

Graafisella alalla oli koko vuoden työrauha ja voimassa edellisenä vuonna solmittu 3-vuotinen työehtosopimus.

Mitään mainitsemisen arvoisia investointeja ei vuoden aikana suoritettu. Investoinnit rajoittuivat pieniin apulaitteisiin yms.

Markkinointiryhmä

Vuosi oli markkinointiryhmälle erittäin vaikea. Toisaalta oli kiristävillä markkinoilla saatava toiminta mahdollisimman tehokkaaksi, toisaalta oli saman aikaisesti rakennettava hallinto-organisaatiota. Vuoden aikana ryhmän organisointi saatettiin päätökseen ja sanomalehtien ja aikakauslehtien kenttämyyntiorganisaatiot yhdistettiin.

Yleensä onnistui yhtiö säilyttämään markkinointiosuutensa sekä lehtien että niiden ilmoitustilan myynnissä, vaikka eri lehtien osalta tapahtui vaihteluja ja vaikka eräiden tärkeimpien aikakauslehtiemme levikit laskivat. Markkamääräiset myyntitulokset paranivat kautta linjan hintojen korotuksista johtuen. Markkinointitoimenpiteisiin liitettiin tavanomukaisesti eräitä suuria erikoistoimenpiteitä kuten neljän aikakauslehden yhteinen "Onnenlehti"-kilpailu.

Hallintoryhmä

Vuoden aikana saatiin keskeneräistä organisaatiota täydennetyksi siten, että budjetti- ja toimistopalveluosastot aloittivat toimintansa. Ryhmän puitteissa tapahtui voimakkain kehitys kirjanpito- ja laskentatoiminnoissa, joissa keskityttiin kannattavuustarkkailumenetelmien kehittämiseen ja perusteiden luomiseen budjetoinnin aloittamiselle vuonna 1969.

ATK-toiminnan kehittäminen, josta pääosin vastasivat ulkomaiset konsultit, kohtasi joukon vaikeuksia, mitkä aiheuttivat sen, että kehitys tällä alalla ei päässyt niin pitkälle kuin olisi ollut toivottavaa. Työtä ryhdyttiin jatkamaan omin voimin.

Sanoma Osakeyhtiön Opisto toimi koko vuoden ja toimittajakoulun ensimmäinen vuosikurssi valmistui 31. 8. 68. Suurin osa valmistuneista sijoittui yhtiön eri lehtien toimituksiin. Ammattikouluosasto toimi entiseen tapaan. Kurssikoulutusosasto järjesti muutamia kursseja työnjohtajille.

Tilausliikenneosasto
Hämeentiellä

Omaisuuustase joulukuun 31. päivänä 1968

Vastaavaa

Varsinainen omaisuus

Rahoitusomaisuus

Rahat ja pankkisaatavat	736.095,08	
Tilisaamiset	<u>14.489.662,03</u>	15.225.757,11

Vaihto-omaisuus

Valmiit tavarat	28.958,44	
Raaka- ja tarveaineet	<u>609.463,57</u>	638.422,01

Käyttöomaisuus

Aineellinen:

Maa-alueet	6.869.779,69	
lisäys	32.760,—	6.902.539,69
Rakennukset	<u>10.449.239,22</u>	
lisäys	409.977,34	
	<u>10.859.216,56</u>	
poistot	452.530,22	10.406.686,34
Koneet ja kalustot	<u>13.953.449,60</u>	
lisäys	736.194,52	
vähennys	16.176,58	
	<u>14.673.467,54</u>	
poistot	755.224,71	13.918.242,83

Aineeton:

Arvopaperit	7.867.564,43	
lisäys	711.849,84	
vähennys	<u>1.376.800,84</u>	7.202.613,43

Arvostuserät

50.112,50

Siirtyvät erät

1.029.026,71

mk 55.373.400,62

Tulostase 1. 1.—31. 12. 1968

Kulut

Varsinaiset kulut

Palkat	8.833.695,50	
Vuokrat	920.007,36	
Korkokulut	1.429.395,67	
Verot	1.093.290,98	
Poistot	1.217.392,43	
Muut varsinaiset kulut	<u>16.883.963,55</u>	30.377.745,49

Tilivuoden voitto

432.520,84

mk 30.810.266,33

Vastattavaa

Vieras pääoma

Lyhytaikainen

Tilivelat	12.045.022,59	
Pankkivelat	4.532.683,24	
Muut velat	10.339,02	16.588.044,85

Pitkäaikainen

Lainat		23.591.748,35
--------	--	---------------

Siirtyvät erät

6.884.461,31

Oma pääoma

Osakepääoma	3.550.380,—	
Vararahastot	4.250.958,35	7.801.338,35

Voitto

Voitto ed. vuosilta	75.286,92	
Tilivuoden voitto	432.520,84	507.807,76

mk 55.373.400,62

Tuotot

Varsinaiset tuotot

Tuotot liikkeen harjoittamisesta	28.592.782,04	
Korkotuotot	133.475,03	
Veronpalautukset	1.132.023,67	
Muut varsinaiset tuotot	951.985,59	30.810.266,33

mk 30.810.266,33

Vuosivaihto mk 94.982.428,02

Palkat mk 40.635.526,73

Tilintarkastuskertomus

Sanoma Osakeyhtiön yhtiökokouksen 19. 4. 1968 valitsemina olemme suorittaneet yhtiön tilivuoden 1968 tilintarkastuksen ja esitämme lausuntonamme seuraavaa:

Allekirjoittanut Autio on tilivuoden aikana suorittamissaan tarkastuksissa todennut, että yhtiön kirjanpito on asianmukaisesti hoidettu.

Helsingin Raastuvanoikeus on 20. 11. 1968 antanut suostumuksensa Viikkosanomat Oy:n yhdistymiseen Sanoma Osakeyhtiöön. Sulautuneen yhtiön kirjanpidon tilisaldot on siirretty Sanoma Osakeyhtiön kirjanpitoon, ja fuusiotilin creditsaldo 233.035,04 mk on täällä tuloutettu.

Yhtiön tilinpäätös on oikein perustein tehty ja sen taseet on oikein tileistä johdettu. Omaisuus on arvostettu yhtiön vakavaraisuutta silmälläpitäen.

Tulostase osoittaa tilivuodelta voittoa 432.520,84 mk. Kun edellisten vuosien käyttämättömiä voittovaroja on 75.286,92 mk, yhtiökokouksen käytettävissä on voittovaroja 507.807,76 mk.

Kassa- ja pankkitilit ovat täsmänneet kassan sekä rahalaitosten tilioitteiden kanssa. Arvopaperit ovat asianmukaisesti tallessa ja vakuutukset ovat hoidetut.

Edellä esitetyn perusteella ja kun yhtiötä on käsityksemme mukaan hoidettu huolella ja määrätietoisesti, ehdotamme yhtiökokoukselle, että

- tilinpäätös vahvistetaan,
- tilivelvollisille myönnetään vastuuvapaus ja,
- samalla myös Viikkosanomat Oy:n jonka tilintarkastajiksi on valittu allekirjoittaneet Borenius ja Autio, viimeisen tilikauden hallitukselle myönnetään vastuuvapaus.

Puollamme johtokunnan ehdotusta voittovarojen käyttämisestä.

Helsingissä maaliskuun 28. päivänä 1969

G. Taucher

Martti Tulonen

Aarne F. Castrén

Lauri Borenius

Aimo Autio
KHT

Toiminta numeroiden valossa

Yhtiön liikevaihto oli vuonna 1968 mk 94.982.428,02 mikä vastaa mk 74.743.957,75 vuonna 1967. Nousu oli siten mk 20.238.470,27 mutta on huomattava, että vuoden 1967 luvussa ei ole Viikkosanomat Oy:n liikevaihtoa mukana, kuten on v. 1968.

Lehtien levikit olivat virallisen levikintarkastuksen mukaan seuraavat:

	1968	1967	Ero ±
HS ark.	266.039	264.354	+ 1.685
HS sunn.	289.249	286.479	+ 2.770
IS	70.434	70.140	+ 294
VP	187.166	188.921	— 1.755
AA	217.285	226.924	— 9.639
KT	63.405	71.648	— 8.243
VS	82.349	123.148	— 40.799
MN	174.805	221.934	— 47.129
KK	41.503	21.152	+ 20.351
PM	9.878	7.828	+ 2.050

(Huom. Kun lehtien tarkastuksessa on siirrytty kaksi kertaa vuodessa tapahtuvaan tarkastukseen, ovat luvut sekä 1968 että 1967 osalta molempien tarkastuskertojen keskiarvoja eikä kuten aikaisemmin vuoden alkupuolen lukuja.)

Henkilökunta ja palkat

	1968	1967	Ero ±
— Henkilökuntaa toimipaikoissa	2.648	2.433	+ 215
— Jakajat	1.918	1.960	— 42
— Palkkojen määrä	40.155.131,45	33.212.652,—	+ 6.942.479,45
— Palkkioiden määrä	2.265.454,—	411.785,—	+ 2.261.336,15
— Eläkkeiden määrä	195.215,17	169.505,—	+ 25.710,75
— Sosiaaliturvamaksut	2.683.843,60	2.155.385,—	+ 528.458,60

Vuoden 1968 luvuissa ovat mukana myös Sanoma Osakeyhtiön fuusioituneen Viikkosanomat Oy:n luvut, joten v. 1967 ja 1968 eivät ole vertailukelpoisia sellaisenaan.

Pääraaka-aineiden kulutus

Paperi	1968	1967	Ero ±
— Lehtipaino	27.793.000 kg	27.721.000 kg	+ 72.000 kg
— Offsetpaino	7.630.097 „	7.890.788 „	— 260.691 „
— Kohopaino	794.520 „	827.211 „	— 32.691 „
Yht.	36.217.617 kg	36.438.999 kg	— 221.382 kg

Väri	1968	1967	Ero ±
— Lehtipaino	453.000 kg	443.002 kg	+ 9.998 kg
— Offsetpaino	118.922 „	113.691 „	+ 5.231 „
— Kohopaino	8.000 „	6.778 „	+ 1.222 „
Yht.	579.922 kg	563.471 kg	+ 16.451 kg

Teollisen myynnin laskutus liikevaihtoveroineen

	1968	1967	Ero ±
Aikakauslehtiä	6.718.896,—	3.634.101,—	+ 3.084.795,—
Muita painotöitä	4.398.262,—	5.565.956,—	— 1.167.694,—
Kuvalaattoja	409.955,—	326.973,—	+ 82.982,—
Yht.	11.527.113,—	9.527.030,—	+ 2.000.083,—

Yhtiön johto

Sanoma Osakeyhtiön johtokuntaan ovat kertomusvuonna kuuluneet:
Varatuomari Aarne Castrén puheenjohtajana
Toimitusjohtaja Aatos Erkko varapuheenjohtajana
Rouva Violet Erkko
Rouva Patricia Seppälä
Teollisuusneuvos Risto Kavanne
Päätoimittaja Teo Mertanen
Erovuorossa ovat Aatos Erkko ja Risto Kavanne.

Vuosikokouksen valitsemina tilintarkastajina ovat olleet eversti G. Taucher ja pankinjohtaja Martti Tulonen sekä kauppat.lis. Aimo Autio, joka myös on toiminut numerotarkastajana. Tilintarkastajien varamiehiksi valittiin varatuomarit Lauri Borenus ja Aarne F. Castrén.

Yhtiön johtajiston ovat muodostaneet:

Aatos Erkko toimitusjohtajana
Risto Kavanne varatoimitusjohtajana ja graafisen ryhmän johtajana
Martti Immonen markkinointiryhmän johtajana
Teo Mertanen toimitusryhmän johtajana
Martti Teräsalmi hallintoryhmän johtajana

Lehtien päätoimittajina ovat olleet:

Helsingin Sanomat	Teo Mertanen vastaava Heikki Tikkanen Aatos Erkko
Ilta-Sanomat	Olavi Aarrejärvi
Valitut Palat	Erkki Haglund
Aku Ankka	Sirkka Ruotsalainen, joka siirtyi eläkkeelle 31. 1. 1968 ja hänen jälkeensä Alli Peltonen 1. 2. 1968 lähtien.
Me naiset	Mary A. Wuorio 31. 7. 1968 saakka ja sen jälkeen Helena Ahti.
Viikkosanomat	Juha Nevalainen
Kodin Kuvalehti	Maire Varhela vastaava Birgitta Tikkanen
Purje ja Moottori	Niilo Littunen
Radio-TV-Viikko	Sirkka Murtomaa

Yhtiön tulos

Oheisten tilinpäätöstaseiden mukaan on tulos yhtiön toiminnasta vuodelta 1968 mk 432.520,84 mikä vastaa mk 504.322,66 edellisenä vuonna. Kun tulostilillä on lisäksi käyttämättömiä voittovaroja mk 75.286,92, on yhtiökokouksen käytettävissä mk 507.807,76.

Johtokunta ehdottaa, että osinkoa jaetaan 14 % eli 4,20 mk osaketta kohti ja loput jätetään voittovaratilille.

Helsinki 27. 3. 1969

Violet Erkko
Risto Kavanne

Aarne Castrén

Aatos Erkko

Patricia Seppälä
Teo Mertanen

Tämä vuosikertomus on ladottu
Diethelm-antiikvalla, otsikointi Garamondia
Painopaperina on käytetty
kansissa Kromekote-taidepainokarttonkia 250 g/m²
tekstisivuilla Kromekote-taidepainopaperia 120 g/m²

Painoasun on suunnitellut Jorma Laakso

Painettu Sanoma Kohopainossa
Helsinki 1969